

23.9.2016

oikeusministerio@om.fi

OM 21/41/2015

Liikenneviraston lausunto, Lunastuslainsäädännön uudistamistarpeet (OM:n Selvityksiä ja ohjeita 33/2016) (OM:n Selvityksiä ja ohjeita 33/2016)

Liikennevirasto esittää lausuntonaan seuraavaa:

Liikennevirasto toteaa, että selvityksessä on kattavasti tuotu esiin lunastuslain kehittämistarpeita ja otettu selkeästi kantaa myös niihin tilanteisiin, jossa muutostarvetta ei ole nähty. Liikennevirasto pitää tehtyjä toimenpide-ehdotuksia pääosin kannatettavina ja hyvänä lähtökohtana esitetyn työryhmän työlle.

Täyden korvauksen vaatimuksen toteutuminen

Muistiossa esitetyistä toimenpide-ehdotuksista merkittävin väylänpitäjän kannalta on täyden korvauksen toteutumisen varmistamiseen liittyvä ehdotus.

Kuten muistiossakin todetaan, korvauserusteiden muutokset vaikuttaisivat korottavasti väylälunastuksissa maksettaviin korvauksiin ja sitä kautta myös vapaaehtoisin kaupun hankittavien kohteiden hintatasoon. Muistiossa arvioidaan, että vaikutus infrastruktuurihankkeissa ei olisi suuri, jos katsotaan hankkeiden kokonaiskustannuksia ja maanhankinnan osuutta niistä. Tätä käsitystä voidaan pitää oikeana.

Väylähankkeiden maanhankintaan (mom. 31.10.76) on käytetty vuosittain noin 24 miljoonaa euroa. Viime vuosina määrä on tosin ollut 34 miljoonaa euroa vuodessa rautatiealueiden rajaamistoimitusten toteuttamisen vuoksi. Maanhankinnan määrärahoista noin 40 % suoritetaan toimitusmaksuina Maanmittauslaitokselle ja loput korvauksina maanomistajille. Maanhankinnan maksut ja korvaukset ovat yleensä noin 2-10 % hankkeen kokonaiskustannuksista. Siten hankkeen kokonaiskustannuksiin korvaustason nousulla olisi enintään muutaman prosentin lisäävä vaikutus.

Selvityksessä on tuotu esiin tarve selvittää, miltä osin epävarmuus täyden korvauksen tason saavuttamisesta johtuu lainsäädännöstä ja miltä osin soveltamiskäytännöstä. Liikennevirasto pitää tärkeänä, että tältä osin tehdään kattava selvitys. Tämän ohella on selvitettävä myös se, miltä osin ja millä tavoin arviointitarkkuuteen liittyvä epävarmuus mahdollisesti jo nyt tulee huomioiduksi toimitus- ja oikeuskäytännössä korvauksensaajan eduksi.

23.9.2016

Subjekttiivisten arvojen huomioon ottamiseen lunastuskorvausta määrättäessä voi korvausperustan määrittelyn osalta olla varsin haastavaa, eikä tätä ehdotusta voida varauksetta kannattaa. Osaltaan nämä seikat huomioidaan lainsäädännössä jo nyt asunnon ja elinkeinon menetyksen korvaamisessa.

Muita huomioita

Korvausten vähimmäismäärää koskevat säännökset maantielaisissa (503/2005) ja rata-
laisissa (110/2007) yhtenäistettiin 15. elokuuta 2016 voimaan tulleilla muutoksilla
(566/2016, 567/2016). Vähimmäismäärä on nyt 20 euroa molemmissa laeissa (maantie-
laki 83 §, ratalaki 73 §), kun se aiemmin oli maantielaisissa 10 euroa ja rata-
laisissa 20 euroa.

Talletettavan lunastuskorvauksen vähimmäismäärän sääntelyä on kannatettavaa tarkas-
tella laajemmin. Väylähankkeille on tyypillistä, että korvauksensaajia on paljon ja mak-
settavat korvaukset saajaa kohti ovat usein melko pieniä. Maantielain ja ratalain
15.8.2016 voimaan tulleilla muutoksilla (566/2016, 567/2016) muutettiin lakeihin sisälty-
vä säännös tallettamisesta joustavampaan muotoon, jotta talletusmenettelyn tarkoituk-
senmukaisuus ja kustannukset voidaan huomioida tapauskohtaisesti. Korvausten tallet-
tamisesta säädetään ratalain 70 §:ssä ja maantielain 80 §:ssä.

Lunastuksen yhteydessä tapahtuvan yhteisalueosuuksien selvittämisen ja korvauskäy-
tännön tulisi olla riittävän joustavaa, jotta arvoltaan hyvin vähäisten osuuksien käsitte-
lyyn ei käytettäisi tarpeettomasti resursseja.

Lunastuslain 5.2 §:n mukaisen lunastusluvan myöntäminen tulisi väylänpitäjän näkökul-
masta mahdollistaa tilanteissa, joissa on kyse yhteisalusliikenteen tarvitsemien laituripaikkojen lunastuksesta. Tällaiset laituripaikat sijaitsevat ulkosaaristossa irrallaan maan-
tieverkosta, mutta palvelevat kuitenkin yleistä tarvetta. Viranomaiskäytännössä on kat-
sottu, ettei lunastuslupaa ole voitu tällaisessa tilanteessa myöntää.

Johtaja

Laura Kuistio

Lakimies

Katri Nuuja